

SZERDA

ELŐFIZETÉSI ÁRAK

Helyben házhoz hordva: Vidékre postán anélkül.
Égész évre... 36 korona Égész évre 40 korona
Negyedévre... 9 korona Negyedévre 10 korona
Egyes szám ára 16 fillér.

Politikai napilap

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:

Nagyvárad, Szilágyi Dezső-utca 5. Telefon: 2-63.

A szerkesztőség kéziratok viz-
száadására nem vállalkozik. Előfizetések és hirdetések kiadóihoz intézendők.

A német szociálisták a kormányban?

Berlinből rendkívül fontos hír érkezik: állítólag arról volna szó, hogy a kormányban helyet foglaljon a szociáldemokrata párt is. Maguk a szociálisták is komolyan foglalkoznak a kérdéssel, minő feltételek mellett vállalkoznának arra, hogy a kormányban részt vegyenek? Feltételeik a „Vorwärts”, a német szociáldemokrata pártlap szerint a következők:

1. Az új kormány fenntartás nélkül tegye magáévá a birodalmi gyűlés 1917. július 19-iki rezolúcióját és nyilatkoztassa ki hajlandóságát arra, hogy belép a népek szövetségébe, amely békés tárgyalások útján rendezne valamennyi vitás kérdést és elhatározná az általános leszerelést.

2. Teljesen kifogástalan nyilatkozattétel a belga kérdéstről, *Belgium helyreállítása* megegyezés a kártalanításról, — szintegy *Szerbia és Montenegró helyreállítása*.

3. A *bresztlitovszki és bukaresti békekötések* nem szabad, hogy az általános békekötés akadályai legyenek.

Valamennyi megszállt területen rögtön a polgári igazgatást kell bevezetni. A békekötésnél a megszállt területekből ki kell vonulni és azokban demokratikus népképviselőket kell életrehívni.

4. *Elszász-Lotharingiának autonómiát kell kapnia*. Valamennyi német szövetségi államban vezessék be az általános, egyenlő titkos és közvetlen választójogot, a porosz képviselőház pedig, ha az urakháza bizottságának tanácskozásából a legrövidebb időn belül az egyenlő választójog nem kerül ki, oszlassák föl.

5. A birodalmi vezetőség egységesítése, felelőtlen mellékáramlatok kiküszöbölése, a parlamenti többségből való népképviselők, illetve a többség politikáját valló személyeknek az intéző állásokkal való megbízása, a birodalmi alkotmánytörvény 9. szakaszának eltörlése. A korona és a katonai hatóságok megnyilatkozásai közétételük előtt a birodalmi kancellárral közlendők.

6. Azokat a rendelkezéseket, melyek a gyülekezési és sajtószabadságot korlátozzák, nyomban szüntessék meg. Politikai ellenőrző intézmény létesítése azoknak az intézkedéseknek megítélésére, melyeket az ostromállapot alapján rendelnek el. Megszüntetése mindennemű katonai intézménynek, amelynek a politikai befolyásolás a feladata.

Feltűnő a pontoknak erős rokonsága ellenségeink követeléseivel. Van benne, olyanok is, amelyek nem

is tartoznak Németország hatáskörébe; például az, hogy mi történjék Szerbiával és Montenegróval, első sorban Magyarországra és Ausztriára tartozik, nekünk pedig nem ment el az eszünk, hogy Szerbiában és Montenegróban a háboru előtti állapotokat visszaállítsuk. A nagyszerb tüzfészekből elég volt.

A német szociáldemokratáknak kívált külpolitikájukon sokat kell változtatni, ha azt akarják, hogy mint kormányképes párt szóba jöhessenek.

Nagyvárad város virilisei 1919-ben.

Az igazoló választmány ülése.

A jövő évben nagy változáson megy át Nagyvárad város törvényhatósága; a háborus viszonyok amint erősen megváltoztatják az adóviszonyokat, ahhoz képest alakul a törvényhatóság, a virilisek tekintetében. Az 1919. évben 20 új virilis tagja lesz a törvényhatóságnak.

A zsidók száma egygyel több lesz a virilisek között, mint jelenleg.

Nagyvárad város igazoló választmánya tegnap délután ülést tartott, amelyen jelen voltak: Frankó Endre elnök, dr. Olasz Béla, Materny Imre dr. Várnay Ferenc, Löwenstein Zsigmond, dr. Friedländer Ernő, dr. Popper Ákos, Pásztor Bertalan (b. tanácsnok, előadó).

Pásztor Bertalan előadó előterjesztette a beérkezett felszólalásokat, a következőkben: a névjegyzékbe felvételüket kérték: Farkas István gyógyszerész; 1684 K 44 f. adója alapján felvették a virilisek közé; — Lieher Sámuel cipész 4050 K adója alapján felvétellett; — ellenben Kohn Albert mészáros és Kain József mészáros adóösszegük elégtelensége miatt nem vétettek fel a virilisek névjegyzékébe.

Ezután azokat vették tárgyalás alá, akiknek adója oklevél vagy iparkamarai tagság révén kétszeresen számítatik.

Majd a fentiek alapján a jelenlegi virilisek közül kimaradtak: dr. Adorján Ármán, Farkas Izidor, Friedländer Hermann, Havas Mór, dr. Grám Károly, Kepes Ignác, Lövinger József, Moskovits Adolf, Moskovits Miksa mérnök, dr. Munk Béla, Rendes Vilmos, Reichard Dezső, Rimanóczy Béla, Rosenberg Izsó, dr. Sebő Mihály, dr. Stern László, dr. Váradi Ödön, Wallerstein Dániel, mivel adójuk nem üti meg a mértéket, valamint elha-

lálózásuk folytán Sonnenfeld Adolf és ifj. Ullmann Izidor.

Uj tagok: Nagy Béni, Boros Jenő, Hónig Mór, Ullmann Miklós, Csatáry József, Schwartz Gyula, Eichner Sándor, Pásztor Ferenc, Lieher Sámuel, Grósz Béla, ifj. Mónus Sándor, Zuckermann Salamon, Margittay Samu, Farkas István, dr. Kovács Zsigmond, Sonnenfeld Gusztáv, Schönberger Armin, Munk Mór, Mihely Pál, Kohn Eávid. Amennyiben Boros Jenő, aki mint választott már tagja a törvényhatóságnak, lemondana virilisi jogáról, új virilis lesz még helyette Ullmann Mór.

Ezek alapján az 1919. évi virilisek névjegyzékét a következőkből állították össze:

Rendes tagok:

(A csillaggal jelzettek adója kétszeresen van számítva.)

Nagy Béni 16335, Veiszlovits Emil 14145.8*, Veiszlovits Gyula 12445.20*, dr. Moskovits József 9971.74*, Diósi Lajos 9266.32, Boros Jenő 8685.80*, Oláh Ferenc 8111.15, Bognár Sándor 7915.65, dr. Löblé László 7733.60*, dr. Popper Ákos 7288.52*, dr. Weimann Jenő 6981.12*, Hónig Mór 5888.45, dr. Hárnai Ferenc 5871.72*, ifj. Popper József 5620.82*, Ullmann Miklós 5541.75, dr. Mihely L. 5484.24*, Markovits H. 5400, Molnár Andor 5400.—, Csatáry József 5359.08, Mertz János 5255.74, Rothbarth Á. Ede 5240.72, dr. Demetrovits Elek 5124.74*, Komlós Aladár 5029.40, Fábry József 5012.06, Leitner Márton 4838.60, dr. Bleider Endre 4793.22*, Schwartz Gyula 4615.42, Veinberger Lajos 4594.16, Eichner Sándor 4495.50, Incze Lipót 4474.68*, Dr. Rezső Mór 4444.18*, dr. Moskovits Miklós 4372.62*, dr. Bárdos Imre 4318.—32, Pásztor Ferenc 4201.08, — Miskolczy Barnabás 4169.76, Breider Armin 4050.—*, Lieber Sámuel 4050.—, dr. Grósz Imre 4015.26*, Grósz Béla 3857.93, Juszth Károly 3775.63, Brüder Jenő 3765.94*, Schwartz Hermann 3747.80, Klein Mór 3743, Gaszner Károly 3697.60*, dr. Friedländer Sámuel 3677.52*, ifj. Mónus Sándor 3618.50*, Moskovits Miksa igazgató 3539.36, Haruathy Károly 3572.16*, Ternyei Antal 3504.80, Friedländer Ernő 3490.57, Zuckermann Salamon 3434.28, dr. Olasz Béla 3425.58*, Margittay Samu 3375, Farkas István 3368.54*, dr. Kovács Zsigmond 3323.52*, Sonnenfeld Gusztáv 3302, Schönberger Armin 3276.64, Munk Mór 3276.63, Ince Lajos 3216.41, Mihely Pál 3240.14, Kohn Dávid 3235.67, Veiszlovits Lajos 3226.74.

Póttagok: Ullmann Mór 3211.40, dr. Adorján Ármán 3139.64, Rendes Vilmos 3127.76, Veisz József 3045.75, Rothbarth Bernát 3016.40, Reichard Dávid 3006.91.

Érdekes a megemlítésre s jellemzi a háborus adózási viszonyokat, hogy amíg az 1918. évre Weiszlovits Emil 11066 korona kétszeresen számított adóval volt az első virilis, az 1919. évben Nagy Béni már 16335 korona adója alapján érte el ezt a rekordot. Továbbá az 1918. évben 2165 K 85 fillérrel jutott be a legutolsó virilis a törvényhatóságba, most a legutolsó virilis adója 3226 K 74 fillér.

Cseh vezetéssel kémszervezet és gyujtogató banda dolgozik a határon.

Jászvásárról (Jassy, Moldvaország) érkezett Nagyváradra Waldau Trude színésznő, aki több szállodában hiába keresett szobát. Megfordult a Rimanóczyban, Sasban, Parkszállodában s végül még az éjjel vonatra ült azzal, hogy Konstantinápolyba utazik, ahol most német szintársulat működik. — Elutazása előtt beszélte el a következőket:

— Jászvásáron megismerkedtem egy úrral, aki Liman Vratiszlav néven mutatkozott be. Sok nyelven beszélt, hallottam egy ízben angolokkal diskurálni, némelykor franciákkal tárgyalt, olaszokkal sugdosódott, velem németül beszélt s a német viszonyokról kérdezősködött tőlem, de olyan hanyag nem-törődőmséggel, hogy mást könnyen tévutra vezetett volna. Én azonban vigyáztam arra, amit mondtam s ő felhagyott a faggatásokkal. De megfigyeltem, hogy közömbösséget tettem s gyakran elővette noteszét, amelyben ideges gyorsasággal irt egy két szót rendezően gyorsirással.

Ennek a Limannak sok pénze volt s mindenféle pénze, angol sterlingje, francia arany, olasz lira, amerikai dollár, de volt német márkája és egyszer tárcájában sok magyar osztrák ezrest láttam egy pillanatra. Mindig tárgyalt, halommal érkeztek levelei, sürgönyei, egyszer a színházban kapott vagy nyolcat. A pénzt nem kímélte, levélben bankutalványokon kapta s különös, gyanus, érdekes emberek jöttek hozzá, akiknek utasításokat és pénzt adott. Egyszer hallottam, hogy utasításul adta az egyiknek, egy moldvai oláhnak:

— Aztán éjjen!

— Micsoda? kérdeztem én, mire ő nevetve felelte:

— A buza, Ukrajnában.

Nem értettem akkor, mit jelent ez, de azután rájöttem, hogy ez a Limann fizeti az ügynököket, akik Ukrajnában búzát vásárolnak és felgyujtják. Ő maga mondtotta, hogy annyi búzát vásároltatott össze, amennyi elegendő volna egész Ausztria egy évi élelmezésére.

Máskor olyasfélét ejtett el, hogy Besszarábiában is neki vásárolnak, de „azt ugyan senki el nem hozza, hanem befűtenek vele a központiaknak.“ Már tudtam ekkor, hogy Limann egy gyujtogatóbanda feje s összevásárolja a központi hatalmak elől a gabonát Ukrajnában, Besszarábiában s felgyujtja. Minden sürgöny, minden levél ezt jelentette neki. Láttam orosz katonatiszteket hozzájönni, akik Moldvában ragadtak s ekkor megérlelődött bennem, hogy ártalmatlanná teszem. De másnap nem jött Limann s egészen eltűnt előlem. Csak akkor derült ki, hogy ez a Limann cseh ember, szökött katoná s Bukovinán keresztül élénk levelezést folytat cseh atyafiaival, akiktől sok levelet kapott, de ő maga is át-átszökött a határon. Egyszer bekötött karral jött elélem. Kérdeztem:

— Megsebesült?

— Igen, felelte mosolyogva, egy magyar golyó surolta a karomat. Emlék. Majd visszaadom nekik.

Érdekes, hogy angol katoná volt a szökött gája, valószínűleg ez ellenőrizte a szökött cseh katonát, Limant. Az oláh tisztek úgy hívták: „forradalmár“ s tudták, hogy a csehekkel levelez.

Emlékezem, hogy egy este nekünk, akikkel szívesen foglalkozott, mert köztünk biztonságban érezte magát, (minden ilyen szélhámos, kém a színház körül ólálkodik), elbeszélte s ez megmaradt bennem, hogy Oroszországban egy szövetség van, amely elpusztít mindent, ami hasznos másoknak. Ugy mondta: szabotázst csinálnak. Ő ismerte a vezetőt: Trubeckoj hercegnek hívták, sok pénzt adott arra, hogy a németek és a magyarok, osztrákok előtt mindent felégessenek, elpusztítsanak, különösen búzát s más gabonát.

Bemutatott egy urat, Saint Sauveur márkinak hívta, egy másikat, Beloy francia tengerészeti attasét, ezek elmondották, hogy az orosz román front volt parancsnokával, Soserbacsev-vel együtt eszelték ki a terveket, amiket nem is titkoltak. Pétervárról egyszer megérkezett Saint Sauveur gróf, aki inkább egy nemzetközi kalandornak festett, s azt állította, hogy a Schneider Creuzot művek megbizottja. Emlegette Csernov miniszter nevét, Axentyev-re hivatkozott, leveleket mutogatott, hogy a propagandát ő intézi. Már tudtam mit jelent ez, ő volt a Magyarországra és Ausztriába nyúló kémszervezet feje.

Egyszer azt kérdezték tőlem, ismerem e Erdélyt.

— Igen, feleltem, jártam arra.

— Nem menne-e újra oda, valami megbízásunk lenne, mondta Saint Sauveur gróf. Aztán el kellene menni Kolozsvárra, ott van egy jó ismerősünk, onnan Bihar megyébe, Nagyváradra. Járt arra?

— Ő igen, feleltem én, jól ismerem Magyarországot, voltam ott egy német szintársulattal.

— Hát elmegy?

— Én, csak hogy bizalmukat megnyerjem, vállaltam a megbízást.

— Akkor majd átadjuk a leveleket, a miket ismerőseinkhez irtunk, fejezte be Limann, régi barátaink, értesítjük őket, hogy megkezdhetik a munkát.

Én remegtem e szavakra, tudtam, mit jelentenek. Végre, kezemben vannak a gazemberek.

Elbucszunk. Másnap eltűnt Limann s eltűntek barátai. Hova lettek? Megszöktek, vagy elfogták őket, nem tudom. Hallatlan gazemberek voltak, az bizonyos.

Leszállítják a tisztviselő étkezde árait

Lukács Ödön nyilatkozata: mérsékeljük igényeinket. Életbelépteti a tisztviselő igazolványokat. Olcsóbb tisztviselő menü. A város ráfizet az étkezde.

A tisztviselő étkezde a *Tiszántúl* mai számában megjelent cikkre Lukács Ödön polgármesterhelyettes a következő megnyugtató felvilágosítást adta tudósítónknak:

— Az élelmiszerek nem csak drágák, hanem sok ebből nincs is, élelmiszer hiány van. Nem szabad tehát igényeket formálni s 3-4 tál ételt követelni vacsorára is. Németországban és a magyar udvartartásban rövidebbre fogták az étkezést, ezt a tisztviselőknek is meg kell tenni. Elegendő 2 tál étel is ebédre, én se eszem többet s vacsorára miért kell 3 tál étel? Legyenek szívesek a nagyigényűek s érdeklődjenek más városban, hogy mi van s mit adnak ebédre. Nem szabad kicsinyelni azt a működést, amit a tisztviselő konyha kifejt s ez szól az Új Nagyváradban panaszkozó tisztviselőnek. Ha otthon főzne a tisztviselő, vajjon ugyanannyit készítené e, mint az étkezde ad, olyan zsirosan, s olyan táplálóan? Nem hiszem. A tisztviselők ma még nincsenek annyian, mint amennyi kellene, hogy a tisztviselő-konyhát fenntarthatnák, az idegenek kizárása tehát nem kell a konyha érdekében. Ha a jelentkezők száma elegendő nagy lesz, hogy a konyhát fenntartsa, akkor kizárólag tisztviselő-konyha lesz a városi étkezde. A tisztviselő konyha jelentősége csak a téli hónapokban lesz, amikor az élelmiszerek beszerzése nehezebb s élelmiszerhiány lesz. — Ma a városi konyhára 60 koronát fizetett rá a város.

Életbeléptetem a tisztviselő igazolványokat, amint önök irták s aki ezt az igazolványt az étkezde pénztáránál felmutatja, szelvényt kap, amelynek alapján felmutatásával s átadásával az étlap szerinti árakból engedményben részesül s a tisztviselő-menü tervet igénybe. A feliróndó étlap szerint tartozik elszámolni a fogyasztott ételekkel s csak azt vonhatja le, amit az átvett szelvényekkel igazol.

Megfontolom még, hogy a 2-3 tál étel menü árát — az étkezde hozzáférhetőbbé tévése szempontjából — lejjebb szállítom s az idegenek által fizetendő árakat felelelem, ezzel a deficitet csökkentem. A kisfizetésű tisztviselők tehát olcsóbb ebédet kapnak s a város a mai napi 60 koronánál kevesebbet fizet rá a városi étkezde.

Ez a nyilatkozat honorálja a tisztviselők kívánságait s Lukács Ödön szociális érzékére vall, hogy a felmerült óhajtasokat azonnal kielégítette.

Legújabb füzöket legolcsóbban
Kesztenbaum Juliskánál
lehet beszerezni.
Rákóczi-ut, (Korona
gyógyszertár mellett)
Telefonszám: 827.

Leibchenek félárban!

Haltenberger Vilmos
kelmefestő és vegytisztító gyáranak
második számú felvételi üzlete,
Szent László-tér, Dell'ortó cég mellett.
Vállal minden szakmájába tartozó munkát, elsőrendű kivitelben, mérsékelt áron.

A birodalmi gyűlés főbizottságának ülése.

Hertling, Hintze, Payer beszéde. — A nyugati, macedoniai, mezopotámiai katonai helyzet. — A bel- és külpolitikai helyzet.

Budapest, szeptember 24. (Saját tudósítónktól.) Berlinből jelentik: A birodalmi gyűlés főbizottsága ma tartotta politikai körökben nagy feszültséggel várt ülését, amelyen Hertling kancellár kivül az államtitkárok, a miniszterek, a szövetségi tanács meghatalmazottai és a képviselők igen nagy része jelent meg.

Hertling kancellár beszéde.

Ezután Hertling kancellár állott szólásra és a következő beszédet mondta:

A főbizottság összegyűlt, hogy ebben a komoly időkhöz felvilágosításokat kérhessen a birodalom vezetésétől sok rendkívül fontos kérdésben és hogy ezekről tanácskozzék. Ez a kívánság érthető és a lehetőség szerint teljesíteni is fogjuk. Előbb azonban bátorkodom néhány általános megjegyzést előrebocsátani.

Amint tudjuk, a nép széles rétegeit bizonyos lehangoltság fogta el. Nem gondolom, hogy ezt a lehangoltságot szavakkal enyhíthetném, de ha ezt a lehangoltságot mostani katonai helyzetünk s a nyugati arcvonal eseményei idézik elő, akkor teljes nyomatékkal kijelenthetem, hogy a *lehangoltság tulmely a megokolt mértéken.*

Bizonyos Uraim, hogy a legutóbbi offenzívánk nem hozta meg a remélt sikereket, nekünk ezt késedelem nélkül el kell ismernünk. — Ezért a hadvezetés elhatározta, hogy előretolt állásainkat visszavonja az ugynevezett Siegfried vonalakra. *A helyzet komoly, de a kishitűségre semmi okunk!* Nehezebb időket is elviseltünk mi már.

Gondoljunk az 1916. év nyarára: a mi verduni offenzívánk meghiúsult, a Somme mentén a leghevesebb harcok dultak, keleten Bruszilov tábornok folytatta rohamait, amelyek kedvezőtlenül hatottak az osztrák-magyar-orosz frontra s ugyanekkor csatlakozott a háborúhoz Románia is. — Akkor sem vesztettük el bátorságunkat s megmutattuk az ellenségnek, hogy mire képes az elszánt győzelmi akarat. *És milyen a helyzet most?*

A mostani katonai helyzet.

Oroszországgal és Romániával békét kötöttünk és ha nem is tisztult még meg egészen a helyzet a volt orosz birodalomban, a két oldalról való fenyegetés megszűnt és keleti hadseregünk jelentékeny részét a nyugati fronton vethetjük harcba.

Az osztrák-magyar hadsereg nagy olasz területeket tart megszállva és vitézül tartja állását.

Franciaországban viszont csapataink az

Ebert képviselő a főbizottság elnöke rövid megnyitó beszédet mondott, amelyben kijelentette, hogy azzal a megállapodással szemben, mely szerint a főbizottság csak október végén kezdi meg üléseit, az osztrák-magyar békejegyzék s más fontos kérdések miatt közelebbi időben kellett összehívni a főbizottságot.

ellenség együttes támadásait a régi szellemtől eltevé megállították. Hazánkat hűséges fiaink hősiességgel védik és mi csüggedjünk el és feledjük, hogy mi történt ezelőtt két évvel? Nem Uraim! Ez küzdőink iránt hálátlanság lenne.

Hadvezéreink, Hindenburg és Ludendorff most is urai lesznek a helyzetnek, ahogy uraivá lettek eddig is és ellenségeink elhamarkodott győzelmi ujongásai rövid idő múlva halkabbá válnak.

A hadsereg és haza együvé tartozik! *Bizonyos, hogy az a zajos telkesültség, mely 1914 augusztusában eltöltött bennünket, ma már nincs meg, azonban szilárd az elhatározásunk, hogy mindvégig kitarunk minden ellenségünkkel szemben. Az itthon levő apák, anyák és testvérek nem fogják cserben hagyni fiaikat, leírjeiket, testvéreiket ép most a végső küzdelemben.*

Belgium.

Mi az első naptól kezdve védelmi háborút folytatunk. Csak védelemből vonultunk be Belgiumba is. Bevonulásunk megsértette ugyan az írott törvényt, van azonban az embernek és az államnak egy nagyobb joga is:

az önvédelem joga. Okunk volt arra a feltevésre, hogy ha nem cselekszünk gyorsan, az ellenség megelőz bennünket és bevonul országunkba.

A Belgiumba való bevonulás előtt felajánlottuk a békés megegyezést és megígértük, hogy megtérítjük a katonai intézkedések okozta károkat. Sőt Lüttich elfoglalása után is megismételtük ezt az ajánlatunkat, a belga kormány azonban hallani sem akart róla és ellenségeinkhez csatlakozott.

Az ellenség bekerítő politikája.

Minden további háborunkban is csak önvédelmünkről volt szó. Nekünk védeni kellett keleti határainkat az orosz hadsereggel szemben, mely pusztítva vonult be Kelet-Poroszágra. Védelmi háborút folytattunk a hűtlen Olaszország ellen az osztrák-magyar monarchia oldalán és Franciaországban, mely legfőbb harctérré vált.

Sohasem titkoltuk, hogy mindenféle hódító szándék távol áll

tólünk. Ezt a háborút évekkel ezelőtt előkészítették, ezt a háborút Edvárd király ismeretes bekerítő politikája idézte elő.

Franciaországban egész háborus irodalom támadt s

nem a porosz katonai párt tartott láklyát a puszkapor felé! Amíg a császár mindent megtett, hogy megvédje a békét, addig az orosz katonai párt a gyenge cár ellenére elrendelte a mozgósítást

s ezzel elkerülhetetlenné tette a háborút. Ezt világosan bebizonyították a Schuholmiov pör aktái. *Mi nyugodtan nézhetünk az utókor ítélete elé.*

Clemenceau legutóbbi beszéde.

Ellenségeink megtalálták a módját annak, hogy mindenféle eszközökkel, irással, szóval és képekkel az ellenséges országok népeiben olyan gyűlöletet tartsanak ébren a központi hatalmak, főleg Németország ellen, mely minden igazságos ítélettől távol áll.

Őnök olvasták Clemenceau legutóbbi beszédét, amely fanatikus gyűlölet és durva érzések dolgában minden eddigit felülmúl. Ez a beszéd, mint az amerikai lapokból olvassuk, még ott is rosszaló viszhangot keltett.

Háborus mánia az Unióban.

Az Egyesült Államokban pedig most a legvadabb háborus mánia tombol. Mámorosok lettek attól a gondolattól, hogy Amerikának kell a kultúra áldásait Közép-Európa népeinek ajándékba adni. Azt állítják, hogy az elnyomott nemzetek érdekében fogtak fegyvert. Irsország évszázados szenvedéseit és jogos panaszait azonban nem hallgatják meg sehol.

A német nép nem hajt térdet soha.

Milyen magatartást fog tanusítani a német nép? Talán békét fog könyörögni? Nem, Uraim! *Meg fogja állani helyét és nem hajt térdet soha senki előtt.*

A helyzet komoly, de lehangoltságra nem ad okot. A nyugati arcvonalon levő vasfalat nem fogják áttörni és a tengeralattjáró harc is teljesíteni fogja feladatát. El fog jönni, mert el kell jönnie annak az időnek, amikor ellenségeink is észre fognak térni és kénytelenek lesznek véget vetni a háborúnak, mielőtt a világ fele romhalmazzá válnék.

Addig hidegvérrel bizakodva, a német nép szilárdan összetart.

Nekünk egy célunk, egy érdekünk lehet: a haza függetlensége és mozgási szabadságunk védelme. Ebben a tekintetben semmiféle ellentét nincs a kormány és a nép között.

Bizonyos, hogy vannak politikai téren nézeteltérések és a háboru után elkövetkező idők bennünket is újabb problémák elé fognak állítani. Mint-hogy azonban tudom, hogy a lehangoltság nemcsak a háboru szenvedéseinek és nélkülözéseinek következménye, hanem a politikai sérelmek is táplálják, röviden rá akarok térni ezekre is.

Belpolitikai reformok.

En attól a naptól, amikor a kancellári hivatal terheit magamra vállaltam, arra törekedtem, hogy tett ígéreteimet beváltsam és semmi sem téríthet el attól, hogy amelyekkel még adós vagyok, azokat is erélyesen elvégezzem.

Most csak azokra mutatok rá, amelyeket több ízben, legutóbb a porosz urakháza ülésén tettem.

Az állam-kormány szilárdan elhatározta, hogy a reformról szóló javaslatot elfogadtatja s a cél elérésére minden rendelkezésre álló alkalmat fel fogja használni. Kérem azonban önöket, gondolják meg, hogy itt a porosz állam szerkezetének mélyreható megváltoztatásáról van szó. — Ha azonban nem sikerülne a célt parlamenti tárgyalás során elérni, nincs más út, mint amelyet az az alkotmány megjelöl.

A jövő.

Engedjék meg végül, hogy egy rövid pillantást vessek a jövőbe. Az emberiség reszket attól a gondolattól, hogy ez a borzalmas háboru nem lesz az utolsó, hanem más háboruk követik. Egyre többen foglalkoznak azzal a kérdéssel, hogy mi az ellenorvosság, vagy nem lehetne egy olyan szervezetről gondoskodni, mely békés megoldást tenne a véres harcok helyébe?

Az Egyesült-Államok elnöke tizennégy pontba foglalta össze békefeltételeit. En január 24-én elmondtam válaszat a tizennégy pontról és az utolsó vonatkozólag megjegyeztem, hogy a népek szövetségét rokonszenvesnek tartom azzal a feltétellel, hogy becsületes békeszerződéssel a szövetséghez tartozó valamennyi állam egyenlőségnek elismerése biztosítottatik.

A birodalmi gyűlés főbizottságának február 25-iki ülésén kijelenttem azt az elvbéli hajlandóságot, hogy ilyen alapon a tárgyalásba belemegyek.

Wilson nem vett erről tudomást s így a megalakítandó népszövetség tervét diskreditálta.

En nem átalom, hogy ma ismét visszatérjek a kérdésre. Itt egy olyan követelésről van szó, amely a döntő bíróságok felállításán, a kis nemzetek védelmén és a tengerek szabadságán alapszik.

Kívánjuk, hogy a népek szövetsége ne legyen csupán a jövő álma, hogy ez a goodolat elmélyüljön.

Ezzel befejezem beszédemet. A külügyi államtitkár részletesen fog beszélni a politikai kérdésekről, az osztrák-magyar jegyzékről, valamint az eddigi válaszokról.

A katonai helyzet.

Az ellenség edlgi offenzívái.

A kancellár után *Wriesberg* tábornok a nyugati és általános katonai helyzetet ismertette:

Az általános katonai helyzet alapján annak idején számítani kellett arra, hogy Reims-től két oldalt támadó hadműveleteink is eredményesek lesznek. A döntő tényező ebben a tervben a meglepetés lett volna.

A meglepetés nem sikerült, mert az ellenség tudomást szerzett szándékainkról. Ennek folytán a Reims mellett végrehajtott offenzívánk csupán taktikai sikerekre szorítkozott. Offenzívánk abbahagyása folytán teljesen megváltozott az egész helyzet. Nekünk most már védelemre kellett berendezkednünk.

Az ellenség támadása a Marne-hajlás ellen irányult s a támadás jelentékeny sikerrel kezdődött. A rendelkezésre álló tartalékok segítségével sikerült frontunk megerősítése.

Az Aisnetől és Vesletől délre levő csapatrészeknek stratégiai okokból szükségessé vált visszavonása a szakasz északi partjaira teljesen sikerült. Ilyképp az ellenség első offenzívája ért ugyan el jelentékeny kezdő sikereket, de stratégiai célját nem érte el.

Az augusztus 8-iki támadás az Ancre és az Avre között nem jött váratlanul. Hogy az angoloknak mégis sikerült sikereket elérniök, az onnan van, hogy a tankok tömegével a nagy ködben megleptek bennünket. Kénytelenek voltunk ezért Montdidier melletti arcvonalunkat visszavonni.

Az augusztus 18-iki az Aisne és Oise között kezdődő ellenséges támadás ellen sikerült kitérnünk. Ezután újabb támadás következett a Somme mellett. Nem vettük fel a harcot, hanem egy előkészített állásba vontuk csapatainkat.

Szeptember 12-én indult meg a francia-amerikai támadás St. Michel ellen. Az ellenségnek sikerült foglyokat ejteni és ágyukat zsákmányolni, de nem olyan mértékben mint jelentéseik mondják. A jövőbe a legnagyobb bizalommal tekinthetünk.

Ami az antantnak a macedonai fronton megindított nagy offenzíváját illeti, itt a végleges helyzet kialakulását még nem lehet áttekinteni. A legfőbb hadvezetőség itt is a legnagyobb bizalommal néz a jövő felé.

Felvilágosítások a buvárhajóharcokról.

Ezután Prueninghaus tengernagy a tengerészeti helyzetről adott felvilágosításokat:

A helyzet — mondta — három szóval fejeződik ki: ügyünk jól áll. Tengeralattjáróink több hajót süllyesztenek el most is, mint amennyit ellenségeink építeni tudnak és az ellenség szükségletei folyton növekednek. A tengeralattjáróinkról most is megvan az a meggyőződés, hogy a buvárhajó az egyetlen eszköz az angol-szász veszedelem ellen.

Hintze a külpolitikai helyzetről.

— A béke. —

Hintze külügyi államtitkár mondott ezután beszédet a külpolitikai helyzetről:

Németország őszinte békekészségét már többször kinyilvánította. Az osztrák magyar monarchia békejegyzéke, melyről tudomásunk volt, olyan visszautasításban részesült, amelyből azt a hitet kell meríteni, hogy a jelen pillanat nem alkalmas újabb békelépésre.

Oroszország belső élete még mindig a forradalom katlanában izzik, az ország északi partjain megkezdett ellenséges vállalkozásokkal szemben Németországnak megvan a kellő berendezkedése, hogy velük szembeálljon, ha veszedelmesebbé kezdenek válni.

A Finnország és Oroszország között megszakadt béketárgyalások nem végleges természetűek.

Ukrajna most rendezkedik be állami életre s mi e törekvésében támogatjuk.

A cseh-tót csapatokról beszélve megállapítja, hogy e csapatok mindinkább kevesebb fegyelemben harcolva, rablóbandákká alakulnak.

A bolsevik uralom tulajdonkép Oroszország belső ügye, amelyhez nem szándékunk nyulni. Bennünket keleten a bresztli-tovszki szerződés vezetett a békéhez, amelyhez, amennyiben lehetséges, ragaszkodunk kell.

Payer alkancellár beszéde.

Ezután Payer alkancellár beszélt:

Kurland, Livland, Estlad államjogi viszonyait ismertette, ezek függetlenségét Oroszország csak a most kötött pótszerződésben ismerte el. Kitért az államok közigazgatásának ismertetésére is, majd kitért az Oroszországgal, Romániával és Ukrajnával kötött békére s ezen békeszerződések sértetlensége mellett szállott síkra.

Végül Friedberg a mezopotániai és ázsiai hadműveleteket ismertette.

Ezután a vitát megszakították, holnap a pártok vezérei szólalnak fel.

Berlinből jelentik: A kancellár mai beszéde több pártban csalódást okozott. Beszédét némán hallgatták, a baloldalon néha nemtetszésüknek is kifejezést adtak.

Ruharendelet.

(Folytatás.)

Textilárunknak kész ruházati cikkekkel eladás céljából való feldolgozásával, konfekcionálásával foglalkozók, gyárak, vállalatok cégek egyének, pl. szabó iparosok stb. a ruházati cikkek előállítására alkalmas fél és kész gyártmányokat (szöveteket, kellékeket stb.) feldolgozatlan, vagy félig kész állapotban csakis a Népruházati Bizottság textilosztályának engedélyével adhatják el.

Kereskedők kötelezettsége.

Folyó évi szeptember hó 17-ik napjától kezdve a fentebb már részletesen ismertetett cikkeket nagyban árusításukkal foglalkozó kereskedők (nagykereskedők) csakis e cikkeknek kicsinyben elárúsításával foglalkozó kereskedőknek (detail árusok) konfekcionáló vállalatoknak, vagy közvetlenül a fogyasztó részére dolgozó iparosoknak adhatják el. Az eladásról a vevő részére egy eredeti számlát és azon kívül egy számla másolatot kell kiállítani, amely az eladott árukat minőség

és mennyiség szerint pontosan részletezve tünteti fel. — A számla másolat ellenőrzés szempontjából az eladó által megőrzendő és ahhoz az áru elszállítása esetében a vonatkozó feladó bevételt vagy szállítási elismerést is csatolni kell.

Kicsinyben árusító kereskedők készleteiket csakis közvetlenül a fogyasztó részére dolgozó iparosnak vagy az alábbi határozmányok megtartásával közvetlen fogyasztónak adhatják el. Kisiparosok részére való eladásnak a fentebbi számlázás mellett kell történnie.

Folyó évi szeptember hó 17-ik napjától 1918. évi október hó 31-ik napjáig a kicsinyben árusító kereskedők — ideértve az ócska-ruhakereskedőket is — bejelentés alá eső készleteiknek legfeljebb 20 százalékat adhatják el közvetlen fogyasztók részére.

Ugyanez ideig a közvetlen fogyasztó részére dolgozó iparosok bejelentés alá eső készleteiknek legfeljebb 25 százaléka erejéig vállalhatnak rendelést.

A nagykereskedők eladásainál, továbbá a kicsinyben árusító kereskedők minden olyan eladásainál, amelyek a közvetlenül a fogyasztó részére dolgozó iparosok részére történnek, köteles az eladó meggyőződni arról, hogy a vevőnek van e ruházati cikk forgelombahozatalához vagy feldolgozásához szükséges, a m. kir. miniszterium 3678—1917. M. számú rendeletében szabályozott hatósági engedélye, illetve iparüzési jogosítvány.

A jelen szakaszban említett eladásokon kívül minden másnemű eladáshoz, valamint a jelen rendelet érvényességi területén kívül eső helyre szánt eladáshoz a Népruházati Bizottság textiltisztviselőjének engedélye szükséges.

Ügynökök és bizományosok a jelen szakasz rendelkezései szempontjából nagykereskedőknek tekintendők.

Mindazok, akik e rendelet szerint bejelentési kötelezettség alá eső árunak előállításával, feldolgozásával vagy eladásával foglalkoznak, kötelesek az 1918. évi szeptember hó 20-ik napjától kezdve külön e célra szolgáló árukönyvet vezetni. Ez az árukönyv minden naptári hó végén lezárandó és a mutatkozó készletállomány alapul vételével tovább vezetendő.

Ruhavásárlás.

Jelen rendelet hatálya alá eső árut közvetlenül a fogyasztó részére 1918. évi november hó 1-ő napjától kezdve csakis megfelelő vásárlási engedély ellenében szabad kiszolgáltatni.

A vásárlási engedélyt az élelmezési bizottság felállításánál felállított ruházati hivatal adja ki. A fogyasztók vásárlási engedélyt csak a lakhelye szerint illetékes ruházati hivatal haphat.

A vásárlási engedély kiállításáért a kiállító ruházati hivatal megfelelő illetéket szedhet.

A vásárlási engedély névre szól, másra át nem ruházható és a rajta feltüntetett határideig érvényes. A vásárlási engedély alapján a rendelet érvényességi területén lehet vásárolni.

Nem szükséges vásárlási engedély az 1918. évi október hó 31-ik napjáig már munkában levő, mérték utáni rendelésre készülő ruhadarab kiszolgáltatásához, azonban 1918. évi december hó 31-ik napja után már ilyen ruhadarab kiszolgáltatása is vásárlási engedélyhez van kötve.

Nem szükséges vásárlási engedély továbbá a fogyasztó használt ruhájának kijavításához szükséges ama szövet anyagok felhasználásához, amelyet a munkálattal megbízott kisiparos saját készletéből e célra fordít, erről azonban nyilvántartás vezetendő, közvetlen fogyasztó által szövetből fogyasztó részére készített ruházati cikkek kiszolgáltatásához, a készítő köteles azonban ezt a ruházati hivatalnál bejelenteni, továbbá azokra a cikkekre nézve amelyek nem esnek bejelentési kötelezettség alá. (Folyt. köv.)

Lukács Ödön Ilyés Dániel vádjairól.

Protekción és uzsora?

Ilyés Dániel cipésmester, a városi közéletmezősi hivatal alkalmazottja, a budapesti cipéskongresszuson arról nyilatkozott, hogy a városi cipőosztály a bőrt protekciónoknak és uzsoraárakon adja ki. Erre nézve megkérdeztük Lukács Ödön polgármesterhelyettest, s ő ezeket mondta munkatársunknak:

— Ilyés Dániel protekción és uzsorát emleget a városi cipőüzemmel kapcsolatban. Városi cipőüzem pedig nincs. A város szerződött három cipésziparossal, hogy hatósági anyagból hatósági utalványra köteles a cipőket kijavítani. Hogy milyen előnyöket nyújtott ez a rendszer, annak megítélését a közönségre bízom. Mikor megszerveztem a cipőosztályt, hogy egyetértésben működhesen velük, a szakmabeli iparosokat, különösen annak nyugtalanabb elemeit felhívtam, hogy bizalmi embert jelöljenek ki nekem, akit alkalmazni fogok s lehetővé teszem, hogy a cipőosztály tevékenységét és működését tanulmányozza s mindent lásson, arról pedig, aminek tanuja volt, szaktársait tájékoztathassa s feladata lesz, hogy szakértelmével engem támogasson, ha valami hibát észlel, arról nekem jelentést tegyen. Ha taktatni való lett volna, akkor mindenesetre az elégedetlen cipőiparosok bizalmi emberét, Ilyés Dánielt nem alkalmaztam volna. Hogy Ilyés Dániel, mint városi alkalmazott, mit adott elő a cipőkongresszuson s mit mondott, nem tudom. Mikor hazajön, hivatalosan felszólítom, jelentse be, mit beszélt s ha valami vádat formált a cipőosztály működése ellen, adja elő a konkrét tényeket, amelyekre vádjait alapította. Ezek alapján a legszigorubb vizsgálatot rendelem el s az eredményről értesítem a közönséget.

Máris megállapítom, hogy Ilyés Dániel kötelelességmulasztó, mert ha tudott visszaélésekről, köteles lett volna nekem ezeket bejelenteni s csak akkor fordulhatott volna a nyilvánosságához, ha én nem intézkedtem vagy nem akartam volna intézkedni vagy meghusítottam volna a vizsgálatot.

Aggházy Melinda lakáshiány miatt elmegy Nagyváradról.

Ki ad neki lakást?

Három hete sincs Nagyváradon Aggházy Melinda, a közönség kegyeibe oly hamar, egy csapásra behelyezkedett primadonna, s máris elmenőben, Mikor megjött, úgy tervezte, hogy a Park-szállóba megy, de a szálló éppen bezárt.

Meghuzódott tehát a Pannóniában, ahol szobalányával együtt napi 16 koronát fizet csupán lakásért. Közben ierekvirált neki Dajka Endre dr egy szobát, amely a Lonczay Annáé volt, de ide ágynemű kellett s szobalánya számára se ágy, se hely nem volt. Lemondott tehát a rekvirált lakásról.

A Pannónia azonban nem egy színésznő

büdzséhez való lakás, elindult tehát a primadonna lakásnézőbe. Napok óta rója a forró aszfaltot és sehol semmi. Pedig ez némileg közügy, a színészet ügye.

— Csuda, mondta a szomorú primadonna, hogy még tudok játszani, egész napom a lakáskereséssel telik el, nekem pedig tanulni kellene. Mindennap mással próbálok, ma Tamással, istenem még egy állandó partnerem sincsen s egy állandó lakásom sem. Azt mondják, hogy a közönség szeret s megbecsüli énektudásomat s művészetemet. Hát ha szeret, szeressen annyira, hogy ne kelljen itthagynom Nagyváradot, aminek pedig előreláthatólag az lesz a vége, hanem adjon nekem egy jó lakást, ahol szobalányommal megmaradhatok s nem kell a fizetésemnek majdnem felét a hotelre költeni. Szívesen közreműködöm az Ujságírónapon is, de csak akkor, ha hamarosan lesz lakásom, mert tanulni addig nem tudok.

Ez a helyzete a nagyváradai színház primadonnájának. Lakást keres egy ambiciózus énekesnő s igaza van, ha azt kívánja, hogy a közönség gondoskodjék számára lakásról, mert kénytelen Budapestre menni szüleihez.

Régen, a színészet előidejében: tojást, lisztet, vaját vittek a primadonnáknak, ma, lakásinség idején: lakást kér a kis Aggházy.

Ujságírónap szeptember 29-én.

Dömötör Ilonának, a magyar királyi operaház primadonnájának megnyerésével az ujságírónap hangversenyprogramja ékességet nyert. Az estélyen, amelyen művészi és írói kiválóságok adják tehetségük legjavát, Weil Magda, a világhírű zongoraművész nő mutat be klasszikus számokat s valószínű, hogy a nagyváradai ur társaság tüneményes tehetségű tagja, Vársárhelyi Pálma is fellép, néhány maga kreálta tánccal. Ezt az érdekes és művészi bemutatót egyik ismert zongoraművész nő kíséri.

Az érdeklődés megoszlik az Ujságírónap két része között. A délutáni 5 órai tea közben gazdag program szórakoztatja a közönséget.

Apró tréfákról van szó, finom, csattanó ötletekről, Marton Manó két ilyen számnak a szerzője s aki ismeri kollegánk szatirikus, eredeti talentumát, nem kételkedik abban, hogy a jókedv derűje kél ki mind a két darabból. Marót Sándor, Ötvös Béla, Zsoli Béla kis darabjainak is meglesz a maguk nagy, őszinte hatása, Dutka Ákos pedig mint humorista ellenállhatatlan.

A délutáni mulatság derűje azonban az Eleven Ujság lesz, egy békeszám, amelynek minden cikkét Nagyvárad előkelő urleányai és asszonyai adják elő s a közönség sirva vigad majd azon, hogyan fest egy ujság békeszáma, ha majd egyszer béke lenne . . .

Az Eleven Ujság vezetőcikkét Pálffy Jenőné írja és el is mondja. A kiváló zongoraművésznőt, mint egy tréfás vezércikk szerzőjét s előadóját látja a dobogón a közönség.

Szerepei ezenkívül Erdélyi Mária is, a

hangulatos dalszerző, ezuttal szintén egy tréfás jelenettel. Konferál: Katona Béla kollegánk.

Az újságíró-nap leány-bizottságának kedves tagjait újból felkérjük, hogy ma délután 3 órakor a városháza bizottsági termében megjelenni sziveskedjenek.

A Bortermelők Szövetségének alakuló közgyűlése.

Pár nappal ezelőtt közöltük, hogy az érmelléki és a nagyváradai bortermelők borterméseik előnyösebb értékesítése céljából szövetség alakítását határozták el. A szövetség a bortermés értékesítésén kívül még a bortermelők részére szükséges anyagokat és eszközöket is szolgáltatni fogja. Miután a kibocsátott aláírási íveken a kellő érdeklődés mellett megfelelő számú részvényt jegyeztek az alapítók az érdekelteket tegnap délután 5 órára alakuló közgyűlésre hívták össze. Az alakuló közgyűlésen megjelentek meglehetősen vették tudomásul, hogy az alapítók érdekközösséget létesítettek a Gyöngyös-Visontai bortermelők szövetségével, amely maga magyszerű berendezkedésével, nagy hordókészletével és tartánykocsijaival fogja elősegíteni a szövetség működését.

Ezenkívül sikerült a Hangya ipar rüggal is megállapodásra jutni, aminek folytán a Hangya egész megyei szervezetével a Szövetség célját fogja szolgálni.

A Nagyváradai Takarékpénztár gyűléstermében a tegnap megtartott közgyűlésen Horváth Árpád vezérigazgató elnökelt, aki a jegyzőkönyv vezetésére dr. Friedlándert, az anyak hitelesítésére dr. Karácsonyi János felsőpüspököt és dr. Kaczián Kálmánt kérte fel. Az alapítók jelenlétének ismertetése után a részvénytársaság alapszabályait szövegezték meg, amelyek befejeztével a megjelentek kimondták a részvénytársaságnak 1 millió kettőszázezer korona részvénytőkével való megalakulását.

A részvénytársaság első igazgatóságába az alapítók Baranyi Gábor földbirtokos (Micske), Bartos Adorján főszolgabíró (Cséff), Cserneczy József uradalmi főintéző (Szekelyhid), Dobozy Kálmán földbirtokos (Biharvajda), Erőss Zoltán földbirtokos (Érszegvár), Fráter Barnabás alispán, Fűr Géza uradalmi főintéző (Bályok), Gresinszky Antal kanonok, dr. Kovács Zsigmond szőlőbirtokos, Klór Antal szőlőbirtokos (Szentjobb), dr. Morvay Zsigmond országgyűlési képviselő, dr. Medvigy Gábor ügyvéd, Rippner Farkas gyáros, Wertheimstein Viktor földbirtokos, Weizsberger Lajos gyáros, továbbá Heiduschka Rezső vezérigazgató (Gyöngyös), Braun Gyula szőlőbirtokos (Gyöngyös), Horváth Mihály a Hangya vezérigazgatója (Budapest), dr. Magurányi Jenő a Hangya vezérigazgatója (Nagyvárad), Horváth Árpád vezérigazgató, Milos György a Pesti Haza Első Takarékpénztár Egyesület igazgatója, valamint Friedlándert Ernő és Moskovits Miksa bankigazgatók, részvényeseket neveztek ki.

A felügyelő bizottság tagjait az alapítók ajánlatára: Brösztel Lajos tb. kanonok plebános (Margitta), Cseréy Dezső, dr. Frankó József, dr. Géher Lambert, Haranghy Endre, Kallós Leó (Gyöngyös), Mezey Márton, Oláh Ferenc, Prazsinszky István, Béder Ferenc, Székely Sándor és Szilágyi Ferenc (Micske) részvényeseket választották meg.

A közgyűlés az igazgatóság működésének támogatására választmányt alakított, amelynek tagjai lettek: dr. Molnár Imre, Tabéry Ármán, Papp Imre, Incze Lajos, Piacsek Sándor, Hegedüs János, Lausch Károly, Jelenk Géza, Imrik László, Jancsó Lajos, dr. Stokker József, Blaha István, Sz. Kocsis János, Zboray Gyula, Miskolczy Barnabás, Heilinger József, Rözemberszky Gyula, Tu-

nyoghy Lajos, Lipeczky Gyula, Fremda Béla, dr. Pálffy Gyula, Acs Ferenc, Kund Pál, Grósz Béla, dr. Kaczián Kálmán, dr. Vicsay István és Berger Mór.

A választások mezejítése után Heiduschka Rezső, a Gyöngyös-Visontai Bortermelők Szövetségének vezérigazgatója hosszabb előadásban vázolta a szövetség célját és működését.

A közgyűlés befejeztével az igazgatóság ülést tartott, amelyen az igazgatóság elnöke Fráter Barnabás alispán ügyvezető al-elnököknek Heiduschka Rezsőt, Horváth Árpádot és dr. Morvay Zsigmondot választották meg.

Az igazgatóság a társaság ügyvezető-igazgatójának dr. Kovács Zsigmondot, jogtanácsosnak és ügyésnek dr. Friedlándert és dr. Szintay Lajost nevezte ki.

A társaság ügyeinek vezetésére alakított végrehajtó bizottságba az igazgatóság dr. Morvay Zsigmond ügyv. al-elnököt, Horváth Árpádot, Heiduschka Rezsőt, Friedlándert Ernőt, dr. Kovács Zsigmond ügyvezető-igazgatót és a Hangya képviselőt dr. Magurányi Jenőt, nemkülönben a jogtanácsosokat delegálta.

Az új részvénytársaság a közel napokban megkezdte működését.

HIREK

* A megyés püspök itthon. Gróf Széchényi Miklós megyés püspök tegnap este Vasvárosvárról székhelyére bazaarkezelt.

* Papi gyűlés. Tegnap tartotta a nagyváradai esperesi kerület papsága őszi gyűlését a velencei plébánián. Jelen voltak: Imrik Sándor Z. tb. kanonok, ker. esperes elnöklete alatt: Halász Gyula, dr. Lestényi Endre, Hazay Gyula és Tóth Kálmán plébánosok, P. Lindauer Károly kapucinus házfőnök, Szabó Ferenc, Gálly Sándor, dr. Szabó Vendel, Domanek Pál, Glasz Mihály, Pezderka Sándor, Kovács Sándor és Szabó Imre hittanárok. Először esperes leendőtes megnyitóját és a szokásos lelki olvasmány után, a legutóbbi püspöki körlevelek felelevenírtése után sok nagyfontosságú gyakorlati lelkipásztorkodási ügy került elének megbeszélésre. — Magas színvonalon állott Gálly Sándor hittanárnak „Lelekipásztorkodási teendők a háború után” című tartalmas felolvasása. Miután a jövő tavasszal tartandó népmiszióra nézve javaslat és a tavasszi gyűlésen tartandó felolvasásra a jelölés megtörtént, a gyűlés a szokott jótékonycéha való adakozással befejeződött.

* A főügyész Szegeden. A városi tisztviselők szombati országos gyűlésére a nagyváradai tisztviselők egyesületét is meghívták. Az egyesület, amelynek elnöke Rimler Károly polgármester, alnökei Lukács Ödön főjegyző és Thury László dr. főügyész, a szegedi gyűlésre Thury László drt küldte ki, aki több javaslatot lép az országos gyűlés elé.

* Az újságírónap rendezősége ma délelőtt fél 11 kor a Royalban fontos értekezletet tart.

* 140 vagon burgonya Nagyváradnak. A közlekedési miniszter értesítette Nagyvárad városát, hogy az október 1-én kezdődő élelmezési évre Nagyvárad város közönsége részére 140 vagon burgonyát utalt ki.

* Az Urleányok Mária Kongregációja ma d. u. fél 5 órakor a szokott helyen gyűlést tart. Fontos tárgy miatt pontos megjelensést kérünk.

* Dr. Serly István megmenekült az orosz fogságból. Dr. Serly István ügyvédjelölt, mint főhadnagy harcolt a keleti fronton s a Brusszilov féle nagy offenziva idején orosz fogságba esett. Több mint két év óta semmi hír nem érkezett róla, úgy hogy már elveszettnek lehetett tartani. Tegnap levél érkezett tőle, melyben jelzi, hogy Csernovitzba érkezett s nagy örömeinek ad kifejezést, hogy megmenekült a csunya Oroszországhól. Dr. Serly István unokaöccse Fetscher Antal győri megyéspüspöknek s kedvelt tagja a váradai katolikus társadalomnak fogságból menekülése sokfelé örömet fog kelteni.

* Hivatalos pártfogói tanfolyam Nagyváradon. A vasárnapi felhívás már talált megértő lelkekre, akik mindjárt jelentkeztek. A tanfolyam kiválóan gyakorlati lesz és a könnyű megérthetőség lesz a főcél s hogy az előadásokat vázlatilag megerősítés nélkül lehessen feljegyezni. Természetes, hogy a hallgatókra nézve a vizsga nem kötelező, csak annak ajánlatos, aki esetleg hivatalos pártfogó akar lenni. Ily hivatalos pártfogói tanfolyamot már Pécsen tartottak, ahol a közönség nagy érdeklődéssel volt iránta. A kik nemes munkára akarnak vállalkozni és egy érdekes tárgyban ismereteiket növelni, azok jelentkezzenek. Különösen ajánlatos a nevelői pályán és a szociális téren működő hálgyeknek és uraknak. A résztvevni szándékozó olvasható nevét, állását, lakásának címét küldje be Szilágyi Dózsa prem tanár nevére Uri utca 12.

* Katonai kitüntetések. Radványi József őrnagynak, Erdy Kálmán századosnak a 4. honvéd gyalogezredben a király a vaszkoronarend 3 osztályát adományozta s Nagy Bódog századosnak a 4. honvéd gyalogezredben a Ferencz József rend lovagkeresztjét, Porcsalmi Zoltán 4ik honvédgyalogezredbeli főhadnagynak a signum laudis adományozta a király.

* Egy Nagyváradról elszármazott ezredes halála. Seh József honvéd huszárezredes Vasváradban, 53 éves korában elhunyt. Seh József nagyváradai származású volt; 1888-ban itt végezte a jogot, majd az önkéntesi év után a 101. gyalogezredben tönylegesítette magát, mint hadnagy. Később átlépett a 10. honvéd huszárezredbe, ahol az ezredesi rangot érte el. Legutóbb Vasváradban szolgált haláláig. A múlt század nyolcvanas éveinek végén a nagyváradai aranyifjúság kedvelt tagja volt. Rokonai közül még ma is többen élnek Nagyváradon.

* Képek a háborúból. Nagyvárad város tanácsa tegnapi ülésén a városi nyilvános könyvtár részére igen szép harctéri felvételeket rendelt meg. A harctéri képeket a hadügyminiszterium rendelkezése készítették s azok becses emlékei lesznek a mostani véres háborúnak.

* Zongora és énekórákra beiratkozni lehet naponta d. e. 12 óráig. Előkészíték a Zeneakadémiára és énektanítói tanfolyamra. Tisztelettel Lamprecht Mici, az Országos M. Kir. Zeneakadémián államilag képesített okl. ének- és okl. zongora-tanítónő, Arany János-utca 4. Ugyanott új zongora vagy pianó-eladó, esetleg bérbeadó.

1918 szept. 25.

SISZANTIA

7

* **Részvények kicserélése.** A Bihar-megyei Takarékpénztár és Gazdasági Bank részvényesei felkéretnek, hogy részvényeiket a le nem járt szelvényekkel együtt új részvényekre való kicserélés végett a pénztárnál bemutatni sziveskedjenek. Töredék darab részvények vétele, vagy eladása ugyanott eszközölhető.

* **Zeneoktatás.** Láposy Erzsébet zene-tanárnő Bethlen-utca 20. sz. Hegedűből, zongorából, zeneelméletből órákat ad. Ovónői, tanítónői és zeneakadémiai vizsgára előkészít.

Színház.

A színház műsora:

Szerda: Tul a nagy Krivánon.
Csütörtök: Becsület.
Péntek: Leányvásár.
Szombat délután: Asszony és a bábu.
Este: Harag és Parasztbecsület.
Vasárnap délután: Kaméliás hölgy.
Este: Tul a nagy Krivánon.

Tul a nagy Krivánon. E héten még két este kerül színre a Tul a nagy Krivánon. A mai előadásra a jegyek nagyban kelnek. Érdekes, hogy a vidékről is tömegesen érkeznek előjegyzések.

Parasztbecsület. Mascagni örökbecsű operája, a Parasztbecsület teszi különösen nivóssá a színház e heti műsorát. A gyönyörű opera felújítása zenei esemény lesz nemcsak a színháznak, de Nagyvárad városának is. A színház különös buzgalommal készül a felújítóra. Az opera-előadásra fog bemutatkozni a színház három új tagja: Kozmofszky Emmi, Olgyay Lenke és Tamás Alfréd. Kivülök a főbb szerepeket Tóthné Pogány Janka és Békefi Lajos játsszák. Turidu Békefi lesz, Alfiót pedig Tamás Alfréd személyesíti.

A becsület. Sudermann értékes műve, a becsület csütörtökön „A” bérletben kerül előadásra. A színmű idej felújítása a siker jegyében történt.

Leányvásár. A lehangosabb sikert ért operettek egyike kerül péntek este előadásra. Az iránta való érdeklődés nagyon indokolt.

Harag. Szombaton este a Parasztbecsület mellett Dálnoki Nagy Lajos nagyon finom dramolettje áll még az est műsorán.

Délutáni előadások. Az idei szezon első, nagy sikert ért újdonsága, az Asszony és a bábu szombat délután, vasárnap pedig a Kaméliás hölgy Dumas örökértékű drámája kerül színre.

MOZI.

A frakkos kalandor. (Az Uránia szenzációja.) Megdöbbentő pszichopathológiai rejtelny az a film, amelyet műsora eseményeül illesztett repertoárjába az Uránia igazgatósága. A frakkos kalandor című detektívdráma ez, melynek mostanában volt feltűnő sikere Berlinben. A frakkos kalandor alakja rendkívül érdekes világvárosi típus. Egy nagystílusú szélhámos üzelmei, a detektívekkel való harcai bilincselik le a nézőt. Az egyes szerepekre a legkiválóbb színészeket szerződtették. Az Uránia a szenzációs filmet három napon át tartja műsorán.

A Vigadó mozgó új műsora egész élénk, színes és változatos. Kimagasló, értékes eseménye a Hazaáruló című német film-dráma. Tipikus, modern, világháborús történet ez, amelynek cselekményét az éhez-

municióvári munkások sztrájkja festi alá. Két jó barát tragikumát beszéli el a filmek világnyelvén a megható dráma, mely ma és holnap kerül színre a Vigadóban.

URÁNIA mozgószínház	MA Frakkos kalandor. Előadások kezdete hétköznapokon 5 órától, szombat, vasárnap és ünnepnap délután 3 órától.
APOLLÓ mozgószínház	MA LULU. Előadások kezdete hétköznapokon 5 órától, szombat, vasárnap és ünnepnap délután 3 órától.
VIGADÓ mozgószínház	MA A hazaáruló. Előadások kezdete hétköznapokon 5 órától, szombat, vasárnap és ünnepnap délután 3 órától.

Nyíltér

A nagyváradai zsákkölcsönzők

együttesen ez uton értesítik üzletfeleiket és a t. gazdaközönseget, hogy csöves-tengeri betakarításához (dézmalásához) ez idén senkinek sem fognak zsákokat kölcsön adni, mert a csekély készleteket ezáltal is kímélni akarják. — A csépléshez kölcsön vett zsákokat természetesen csöves tengerihez vagy más célra felhasználni nem szabad.

Főszerkesztő: Dr. KRÜGER ALADÁR. Felelős szerkesztő: Dr. PAPP KÁROLY

Kiadótulajdonos: Szent László-nyomda r.-t.

GÉPMUNKÁS

felvétetik

a Szent László-nyomdában.

VAS és rézágak,

afrik és lószőrmatracok, amerikai és sodrony-ágybetétek: özsze-hajtós ágyak eredeti gyári áron kaphatók

Tátray Sándor

r.-t.-nál Körös-utca 11.

Telefon-szám: 558.

Champion gomba-csira.

Hus- és főzelékhiány pótlására táprejénél fogva igen alkalmas a

Champion-gomba.

Kevés fáradsággal és munkaerővel igen nagy mennyiségben állítható elő. Legalkalmasabb helyek e célra rejtett helyek a szabadban, nem nagyon nedves és dohos pincék, istállók, üvegházak stb.

Championgomba csirák a m. kir. 4-ik honvéd pótzászlóalj kertgazdaságában egész jutányos áron szerezhetők be.

5 kg. 30 korona
1/2 kg. 3 korona

5 kgos vételnél termelési utasítás is adatik.

Nagybani megrendelések is elfogadtnak.

HETI ÁRJEGYZÉK:

Porcellán mozsár ütővel	12--
Majolika gyümölcsállvány 6 tányórral	15--
Majolika tálca fogóval	8--
Majolika cukortartó díszes	8--
Majolika gyümölcskészlet	8--
Vizes készlet csiszolt üvegből	12--
Boros	12--
Likör	12--
Befőltés készlet kristály fehér	12--
Gyümölcs készlet kristály üvegből	12--
Majolika fali sötartó színes	8--
Majolika vizeskancsó színes	10--
Kenyérfosór színes üveggel	10--
Chinaezüst cukortartó	10--
Chinaezüst gyümölcsállvány	10--
Majolika virágváza színes	5--
Majolika virágfazék	5--
Majolika díszfigura	5--
Porcellán főzőlábas	5--
Porcellán főzőfazék	5--
Teáskészlet színes aranyozással	50--
Kávékészlet színes aranyozással	50--
Feketes készlet színes aranyozással	50--
Ebédőkészlet felszerelve sz. aranyozással	150--
Hideg/élvágottas készlet sz. aranyozással	40--
Mosdókészlet színes finom díszítéssel	50--
Falútkör színes aranyozott kerettel	80--
Asztali-lámpa teljesen felszerelve	25--
Függő-lámpa teljesen felszerelve	80--
Teáspohár chinaezüst foglalatban	8--
Teáscsésze színes finom aranyozással	4--
Kávécsésze	4--
Köpöcsésze	5--
Főzőlábas barna tűzálló füllel	5--

Nippek, Figurák, Szent Antal szobrok, Mária szobrok, Szentelt víztartók, Konyhaberendezési cikkek, Képkerekek, Ablaküvegezés.

Eladás nagyban és kicsinyben is

KOMLUS TESTVÉREK

üveg, porcellán, lámpa, táblaüveg és diszmuáru nagykereskedés.

Nagyvárad, Zöldfa-u. 13. sz.

Telefonszám: 372.

APRÓ HIRDETÉSEK.

Minden szó ára 20 fillér, vastagabb betűvel 40 fillér. Legkisebb apróhirdetés ára 2 korona. Apróhirdetések díja előre fizetendő.

Petroleum
hiányában vezetessék be a villanyt a legolcsóbb szerelővel. Címe Kalendánál.

Likör
és rumkomposztók, Chartreuse, Benediktiner, Allasch, Meggy stb. essenciák. Törköly, Szilvórium, Seprő, Cognac-kivonatok használati utasítással a legfinomabb minőségben kaphatók: Farkas István „Apolló” drogeriájában, Nagyvárad.

Poloskairtó
Noksin biztos, kipróbált, megbízható poloskák irtására. Kis üveg 4 K, középüveg 8 K, nagy üveg 14 K. Kapható Farkas István „Apolló” drogeriájában, Rákóczi-ut 7—B.

Uridivat
Cziller Imre Nagyáruházában. Férfi- és fiukalapok, nyakkendők, ingek, gallérok, kézelők, zsebkezdők, harisnyák, sétabotok, bőrdandárak, pénztárcák, esőköpeny, esőernyők, acélúruk legolcsóbban. Tisztviselőkerkedvezmény. d

Ruhafesték
valódi két oroszán H vődjegyű minden színben kapható. Ára 70 fillér. Vizsonteladók árendményben részesülnek. Farkas István „Apolló” drogeriája, Rákóczi-ut 7—B. sz.

Kiadó
üzlethelyiség. A Zöldfa épületben a volt kávéházi helyiség (körülbelül 300 négyzetméter terület kiadó. Értekezhetni a „Pekete Sas és Zöldfa r.-t.” irodájában, Saspassage 22. sz. lépcső, I. emelet. Telefon 14-00.

Jó bizonyítványokkal rendelkező megbízható egyén hivatalos igazolással állandó alkalmazást nyer az Egyetem Bank és Takarékpénztárnál, Bémer-tér 4.

Bérbeadó
Kossuth Lajos-utca 2. sz. házban (Szent László téren) korcsma, vendéglő és bodegának kiválóan alkalmas üzlethelyiség hosszabb időre. Bővebb felvilágosítás a Polgári Takarékpénztár r.t. nagyváradai cégnél nyerhető.

Paradicsomot
kgr-onként 70 fillérért házhoz szállítunk 50 kg. vagy nagyobb mennyiségben. Megrendeléseket csak posta útján Vámház-utcai irodánkba kérünk. Moskovits Adolf és Fiai r.-t.

Fényképészeti
lemezek, papírok, vegyszerek, előhívók stb. kapható Farkas István „Apolló” drogeriájában, Rákóczi-ut 7—B.

Ne dobja ki pénzét
a ruháért, mert a kitanúró beálruhafestéssel régi ruhadarabjait olcsó pénzért házilag átfestheti. Egy levél ára 70 fillér. Németh Pál Aranykereszt gyógyszer-tárában, a városháza mellett.

Keresünk
azonnali belépésre egy irodaszolgát, egy éjjeli őrt, kettő kenőmunkást és éjjeli munkára lakost. Moskovits Mór.

Tyukszemirtó
három nap alatt elmulaszt tyukszemet, bőrkeményedést és szemölcsöket. Ára 2 kor. Kapható Farkas István „Apolló” drogeriájában Nagyvárad, Rákóczi-ut 7—B. sz.

Pemete
és hársfamézcukorka elhárítja a köhögést és rekedtséget, hurutot, kiváló hangtisztító, oldó hatású. Egy csomag ára 1 korona. Kapható Németh Pál Aranykereszt gyógyszer-tárában, a városháza mellett.

Jogi könyvek
gyűjteményes kiadások, Corpus Juris Hungarici 1900-ig bőrkötésben stb. eladók. Cím a kiadóban.

Tavaszi
szepplők, májfoltok, bőrvörösség, kiütés, mitreszerek ellen biztos az IPO-krém. Ára 5 kor. és szappan Vióra átmosó ára 6 korona. Kapható Farkas István Apolló drogeriájában, Rákóczi-ut 7—B.

Butorozott
szobák kiadók Zöldfa-épület emeletén. Értekezhetni a szobakezelőnőnél.

Mocsáry Sándor

TELEFON: 1404.

Zöldfa-épület, utcai helyiség.

Villany- és vízvezeték-szerelő, bádogos, lakatos, műszerész és bronzműves.

Írógép, gramofon, kerékpár és National Cassa javító. Eleckrotechnikai cikkek, 1/2 Wattos Wolfram-szálas Tungstram-égők, villanyvasalók állandóan raktáron.

IZSÁK LIDIA

Elsőrendű fűzőszalon

NAGYVÁRAD, Nagy Sándor-u. 1.

Parkszálloda épületében

Interurbán telefon: 11-53 szám.

A Szigligeti-színház művésznőinek egyedüli fűző szállítója.

Tisztításokat és átalakításokat elvállalunk. Fűzők méretek után a legrovidebb idő alatt elkészítetnek.

Több kisebb nagyobb bérház

ELADÓ.

A vételhez szükséges jelzálogkölesőnőket előnyös feltételek mellett bonyolítja le a

Nagyvárad Takarékpénztár Teleky-utca 2. sz.

Felső Kereskedelmi és Polgári iskolából kimaradt tanulókat magánvizsgára előkészít felelőséggel

a Középiskolai Előkészítő

Donát-tanfolyam

Beöthy Ödön-utca 30. sz. Telefon 1000.

Uj kereskedelmi tanfolyam

hölgyek részére (gyors- és gépírás, számtan, könyvvitel, helyes és szépírás) szeptember 15-től kezdve a DONÁT-tanfolyamban Beöthy Ödön-utca 30. Telefon 1000.

Telefon 1000.

LEGF. BUZACSRIZ,

folyékony „ARGOS” csiriz, faszeg, mindenféle CIPÉSZKELLÉKEK, BŐRTALPVÉDŐK stb. Legf. CSONTENYV

kapható Stern Miklós bőrhulladék üzletében Nagyvárad, Zöldfa-u. 9. sz.

Vidékiek kérjenek árajánlatot

A Sajtó hölgybizottság

könyv és lapterjesztő vállalata: a Kossuth Lajos-utcai trafikban

ajánlja könyveit és lapjait

Ne vásároljunk könyveket, mielőtt szét nem néztünk a Sajtó hölgybizottság

BIZOMÁNYI ÜZLETÉBEN

Támogassuk ezen új vállalatot!!!

Eladó ingatlanok:

Nyomda-u. 4. sz. ház, földszintes, nagy parkkal.

Rulikovszky-uti 18. sz. alatti 1 emeletes bérház és

Füzes-u. 69. sz. alatti ház.

Felvilágosítást nyújt a Magyar Bank r.-t.

NAGYVÁRAD VÁROS

VILLAMOS MŰVE

IRODA, RAKTÁR ÉS TELEP: NAGYVÁRADON, VÁR-TÉR 1. SZÁM.

Értesítjük a város t. közönségét, hogy villamos főzőedények, Wolfram és egyéb izzólámpák a legolcsóbb árban kaphatók. Telefon rendelésre izzólámpák díjmentesen házhoz szállíttatnak. Elvállalunk villamos világítási és erőátviteli berendezéseket. Egész éjjel ügyeletes szolgálat. Csillárok, 1/2 wattos izzólámpapótlók 2000 gyertyafényig. Villamos motorok nagy választékban kaphatók. Költségvetéseket díjmentesen készítünk.

A telep telefonja 514.

Főszerező telefonja 55.